

Posudek

rigorózní práce **Mgr. Michaely Košťálové**

Významný přínos Míly Pačové-Krčmářové a prof. JUDr. Jana Krčmáře v oblasti výtvarného umění

(KTF UK v Praze, Ústav dějin křesťanského umění 2012, 223 s. včetně příloh)

Autorka si za téma své rigorózní práce zvolila kulturní činnost jedné manželské dvojice v podstatě v době první Československé republiky. Manželské dvojice podle všeho v mnohém osobnostně protikladné: zatímco Míla (Jarmila) Pačová byla osobností emocionální, v mnohém extravagantní a proto provokující, byl její manžel racionálně uvažujícím – a vynikajícím – právníkem, univerzitním profesorem a výkonným státním úředníkem na pozici ministra. Co je spojovalo? Do jejich nitra a intimissima dnes nevidíme, v jejich veřejných zájmech to bylo však právě umění.

M. Pačová je dnes vzpomínána jako herečka, a to herečka vysoce talentovaná. Avšak povýtce herečka divadelní, jejíž umělecké výkony ovšem zapadaly (vzhledem k technickým možnostem uchování divadelního představení) v zapomnění spolu s živou pamětí divadelního publika; jako herečka filmová, přesto, že natočila devatenáct filmů, se nemohla rovnat filmovým divám tehdejší doby (jako byly A. Mandlová, R. Šlemrová, L. Baarová či N. Gollová). A tak upadala do zapomnění. O tom, že byla talentovanou a vystudovanou malířkou, ví dnes jen hrstka zasvěcených.

„Paměťový“ záznam J. Krčmáře je v běžném kulturním povědomí podobný: O jeho významu jakožto odborníka na civilní právo pojednávají právní dějiny (a kdo je zná a koho zajímají, kromě – bohužel - samotných právníků?), jeho politické angažmá dvojnásobného československého ministra školství a národní osvěty (1926 a 1934-1936) bylo nadlouho zatíženo ideologickou přehradou. Jeho organizační působení ve Společnosti vlasteneckých přátel umění, Krasoumné jednoty a dalších spolků, či jeho sběratelská činnost jsou opětně znalostmi vyhrazenými nevelkému okruhu specialistů.

Připomenout si činnost obou manželů tak může přinést průhled do umělecké i politické kultury první republiky. Autorka rigorózní práce se pokusila o řečeno jednoduše „přehledový pohled“. V předloženém dvojportrétu obou osobností sleduje chronologicko-tematicky jejich veřejnou činnost. Větší i hlubší pozornost přitom věnuje Míle Pačové, a tady především její dosud velmi málo známé tvorbě malířské. Zde leží základní přínos rigorózní práce M. Košťálové.

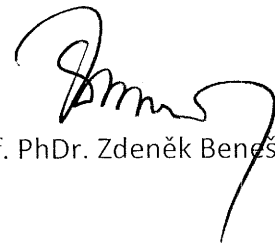
Předností práce je nesporně průhled do Pačové výtvarné tvorby, nalezení jejích děl, jejich především ikonografickém popisu a katalogu jejího výtvarného díla. Méně pozornosti je věnováno jejímu hereckému profilu, typu jejího hereckého projevu a jeho celkové zakotvenosti v dobové herecké kultuře. Zajímavým „exkursem“ je v Košťálové práci v tomto směru kapitola o filmu U pěti veverek (1944), kde se podle jejího zjištění herečka uplatnila i jako výtvarnice; ostatně, nebyly průniky jejího světa uměleckého a osobního hlubší?

Kupříkladu její v textu zdůrazňovaná extravagantnost (na dochovaných fotografiích jde ovšem o dámu z vyšší společnosti!) je, či není ve vztahu k „usedlému“ rodičovskému prostředí? Autor posudku ovšem ví, že v případě herecké činnosti je k jejímu rozboru a posouzení zapotřebí speciálních teatrologických znalostí a že autorčina pozornost je zaměřena k jejímu výtvarnému dílu – takže právě řečené je jenom připomínkou k celostnosti uměleckého a kulturního působení M. Pačové.

Text práce prozrazuje autorčinu stylistickou zběhlost, snadnost, s níž literárně tvoří. Ta má však i své slabé stránky: čtenářsky zřetelně se projevují v kladení interpunkčních znamének, v leckdy spíše žurnalistické stylistice textu, projevující se kromě jiného již v samotném názvu práce, a také v tom, že jde o „dvojportrét“. Tedy popis života a činnosti dvou osob, jejichž společná kulturní aktivita je důsledněji nakonec popsána vlastně jenom v jejich regionálním působení v Třemošnici pod Lichnicí. Čtenáře by samozřejmě zajímala např. i hlubší pozornost k možným rodinně interním diskusím o kulturních otázkách – jistěže ale jen potud, pokud je v pramenech sledovatelná.

Pro svou práci využila autorka poměrně širokého heuristického základu, její odkazy na prameny i sekundární literaturu jsou přehledné a odpovídající citačním pravidlům. Najdeme však nedůslednosti v informačním thesauru v poznámkovém aparátu připomínaných prací a jejich uvedením v závěrečném Seznamu pramenů a literatury. Rozhodně cenným je soupis Pačové výtvarného díla.

Závěrem je tedy možné konstatovat, že monografie Významný přínos Míly Pačové-Krčmářové a prof. JUDr. Jana Krčmáře v oblasti výtvarného umění splňuje svým heuristickým přínosem nároky, jež lze klást na rigorózní práce a lze ji proto doporučit k obhajobě.

prof. PhDr. Zdeněk Beneš, CSc.

Praha, 16. února 2013